

Historien bakom ett porträtt av Bror Kronstrand - om eremitladyn från klipporna i Cornwall

När jag i december år 2020 sökte efter information om Bror Kronstrand och hans tid i Cornwall, där han bodde i Newlyn och Penzance under åren 1901 – 04, fann jag i nättidningen Cornwall Live en artikel om eremitkvinnan Jeannie. Detta ledde till kontakt med David Wilson, en lokalhistoriskt intresserad och arkivkunnig man från Cornwall som i tidningsartiklar från nittonhundratalets första år funnit ett flertal artiklar om henne och sedan sammanställt innehållet i dem till en artikel: "Strange tale of ghostly 'Lady Hermit' who lived in a Cornish cliff".

Bror Kronstrand har troligen träffat denna kvinna. Han har gjort detta porträtt av henne där hon sitter på sin "workhouse bed". Bilden publicerades i The Cornish Telegraph den 25 november 1903 och den trycktes också som ett vykort som blev mycket populärt.

Detta är en märklig berättelse från det tidiga nittonhundratalets Cornwall – om den rika, välutbildade, unga, ryska kvinnan som blev känd som "eremitladyn från klipporna i Cornwall".

Hennes namn var Jeannie Schmolivitz och hon var en ovanlig och underlig kvinna som en tid bodde ensam i grottor och klippklyftor i den västra delen av Cornwall. Åsynen av henne var sådan att flera i ortsbefolkningen blev skrämda och trodde att hon var en vålnad.

Jeannie blev en dåtida kändis. Engelska och internationella tidningar rapporterade om henne – om hennes olyckliga kärlekshistoria, hennes psykiska sjukdom, häktning och inspärning i ett "workhouse", hennes djärva rymningar därifrån och slutligen räddningsinsatserna som förde henne tillbaka från Cornwall till Ryssland.

Den sanna historien om Jeannie Schmolivitz (hennes efternamn kan också ha varit Schmulewitz), som blev en sensation under åren kring förra sekelskiftet, är nu nästan helt glömd.

Såvitt man vet lämnade hon sin familj i Ryssland under något av de senaste åren av 1880-talet eller under tidigt 1890-tal och reste ensam till USA. Hon kom från en högutbildad familj som hade gått svåra tider tillmötes i Shavel (nu Šiauliai) i Litauen.

I Philadelphia upplevde hon en kärlekshistoria med en ung man som på ett grymt sätt övergav henne för en annan kvinna. Jeannies hjärtesorg förvärrades när han dog strax efter att ha gift sig med sin nya kärlek. Det verkar som om Jeannie därefter fick ett totalt sammanbrott.

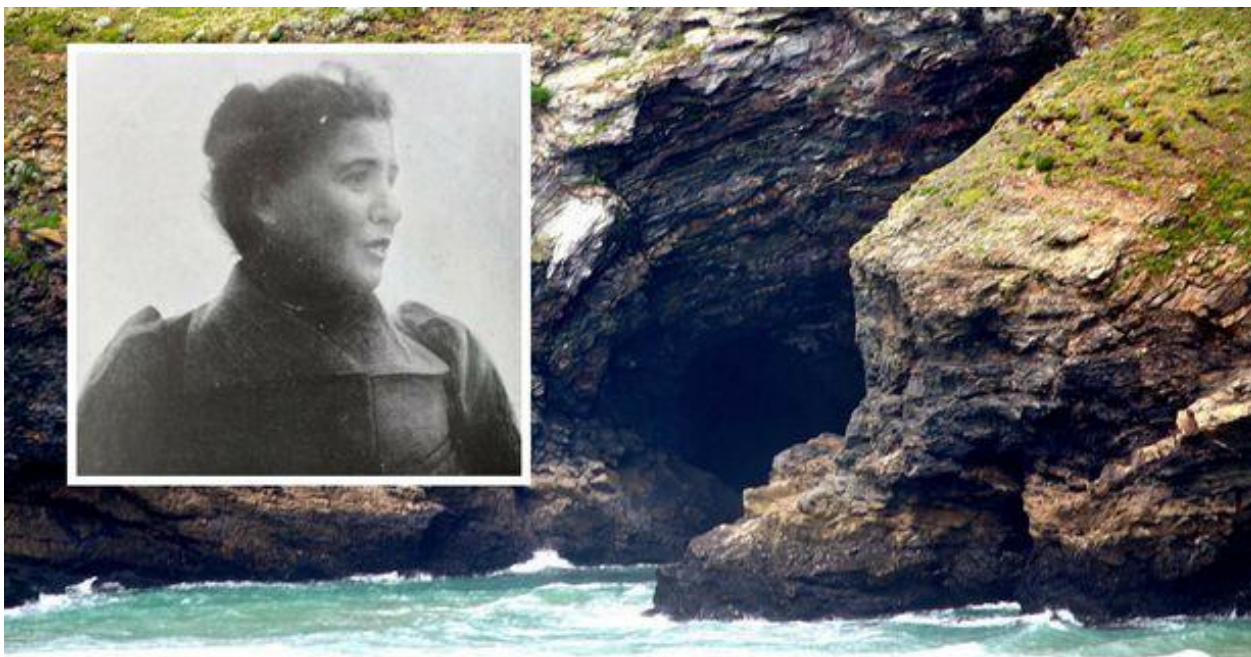

Foto av Jeannie och klippor vid havet i Cornwall där hon uppehöll sig. Bild från David Wilson, Cornwall Live.

På okänt sätt kom hon senare till England där man vet att hon uppehöll sig år 1902 – men hon kan ha anlänt mycket tidigare. Nyhetsrapporter uppger att hon blev bötfälld på grund av att hon förde ett kringflackande liv och utan känd försörjning drev omkring på gatorna i Arundel i Sussex. Denna ryska emigrantkvinna skickades till fängelset i Portsmouth för att avtjäna ett straff om 14 – 21 dagars straffarbete.

Hon beskrevs vara 34 år gammal med mörkt hår i en lockig, kort frisyra, bruna ögon och "fina tänder". På sin vänstra tinning hade hon ett ärr och hon gestikulerade vilt när hon talade på bruten engelska.

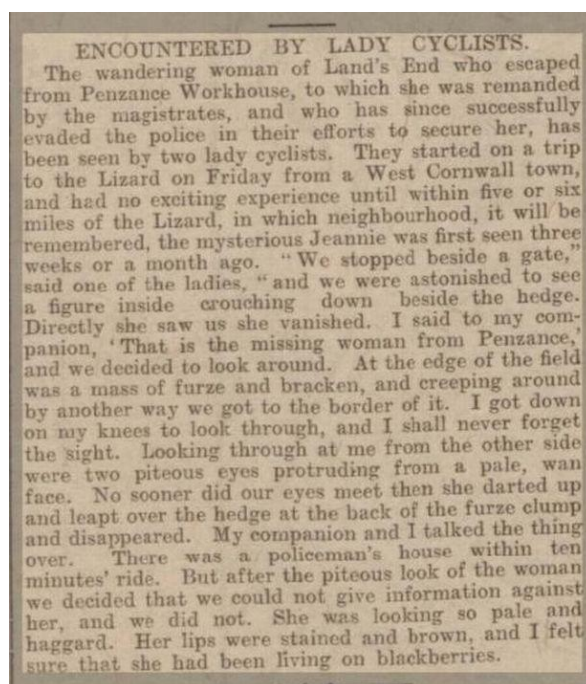
Jeannies sätt beskrevs som "överlägset" jämfört med de andra fångarna. Hon åt med fingrarna i stället för med bestick men trots detta föreföll hennes sätt ändå kultiverat och "ladylike". Hon hade också en hel del pengar.

För myndigheterna berättade hon att hon "inte hade något namn, ingen mor, ingen far och inga vänner".

Oklarhet råder om hur Jeannie tog sig från Portsmouth-området till Cornwall men år 1903 verkar hon ha färdats så långt västerut som det var möjligt att komma, till de kala, grå delarna av västra Cornwall. Hon bodde där i grottor mellan Lizard-halvön och Penzance-området och där blev hon senare satt i "the workhouse" en slags fattighus och uppfostringsanstalt.

I en artikel i The Cornishman den 24 september 1903 konstaterades att den vandrande kvinnan vid Land's End, som rymt från "the workhouse" i Penzance, där hon var satt i häkte av myndigheterna och framgångsrikt hade undvikit polisen som försökt att återföra henne, hade setts av två damcyklister.

De träffade på Jeannie fem eller sex miles från Lizard-halvön där hon hade setts första gången tre veckor eller en månad tidigare.

En av kvinnorna berättade för tidningen: "Vi stannade vid en grind och vi blev förvånade över att se en gestalt som satt nedhukad innanför en häck. Så snart hon såg oss försvann hon. Jag sa till min kamrat: Det är den saknade kvinnan från Penzance - och vi bestämde oss för att titta oss omkring.

Vid vägkanten växte en massa ormbunkar. Jag lade mig på knä för att se igenom dem och jag kommer aldrig att glömma vad jag såg. Från andra hållet tittade två sorgsna ögon i ett blekt, glåmigt ansikte på mig. När våra ögon möttes spratt hon upp, hoppade över häcken och försvann.

Min kamrat och jag pratade om saken. Det bodde en polis på tio minuters avstånd men efter att ha sett kvinnans ledsna blick bestämde vi oss för att vi inte kunde ange henne och vi gjorde inte det. Hon såg så blek och eländig ut. Hennes läppar var fläckiga och bruna, jag tror att hon hade levt på att äta björnbär."

Några veckor senare sågs Jeannie vandra omkring på Land's End och också på kustklipporna i norra Cornwall. Några i lokalbefolkningen trodde de såg ett spöke när hon vacklade omkring på klipporna bland törne och ljung. En gång sågs hon av gruvarbetare som återvände hem på kvällen när hon gömde sig i en övergiven tenngruva i Levant.

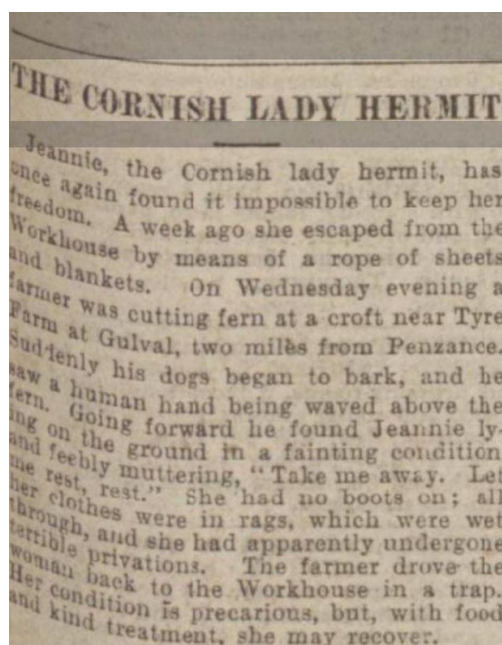
Jeannie, eller Jennie som hon kallades i en artikel i Dundee Evening Telegraph (den märkliga berättelsen blev mycket omskriven i olika tidningar), blev anklagad för lösdriveri och arresterades av polisen. Hon berättade för dem att hon sov i klippskrevorna och levde på bär och frukt. Den fridsamma kvinnan vädjade: "Jag har inte skadat någon, jag gör ingen skada, varför anholder du mig?"

Och hon ställde upprörda frågor till domarna på sin brutna engelska: "Vy do you shut me up? I am weak, but when near the sea I become stron'. I have not done anysing and it is cruel, cruel."

Jeannie fördes igen till "the workhouse" i Madron, nära Penzance, och hölls inspärrad där "för sin egen säkerhet", men hennes längtan till det vilda var stark och hon rymde två gånger genom att knyta ihop lakan och filter och klättra ner från ett fönster på övervåningen.

Efter den andra rymningen upptäcktes hon - helt genomvåt, med kläderna i trasor, barfota, utmattad och nära döden efter en vecka i det fria - i ett gömställe av en bonde vars namn var William Henry Mann och hans son nära Gulval. Hon bad bonden: "Ta med mig, låt mig vila, vila."

Jeannie återfördes till "the workhouse". Trots sitt oroliga sinne och de svåra livsomständigheterna hade hon lyckats bevara en del fotografier och brev som hon förvarade gömda i en näsduk. Några av dessa var ställda till 'Miss Jeannie Schmolivitz'. Några hade poststämplat från Philadelphia och var daterade mellan 1895 och 1897. Ett intyg om amerikanskt medborgarskap som beviljats en rysk eller polsk man i Philadelphia hittades även bland hennes ägodelar. Hon bar också med sig tre råa rovor.

I ytterligare en artikel i The Cornishman beskrevs Jeannies uppenbarelse vid det senaste gripandet. Hennes yttre hade "förändrats fruktansvärt till det sämre" och hennes mörka, lockiga hår hade blivit grått och stripigt. Hennes utseende jämfördes med "kvinnornas i Paris efter den fruktansvärda belägringen, efter att de hade utstått ångestens terror".

Historien om "the Lady Hermit of the Cornish Cliffs" tycktes vara på väg mot ett tragiskt slut men tog en oväntad vändning. Medlemmar av den hebreiska församlingen i Plymouth hade lyckats spåra Jeannies far som tyvärr inte hade råd att resa hundratals mil till Cornwall vilket han önskade. Detta var en kostsam resa med de färdmedel som då stod till buds. Men generositeten hos lokalbefolkningen i Penzance, liksom hos det judiska samfundet i hans hemstad, möjliggjorde för Mr Schmolivitz att återförenas med sin dotter "i hennes förtvivlade situation".

Deras första möte beskrevs utförligt i *The Cornishman* den 14 januari 1904:

Alla i sällskapet satt tysta i guvernörens vardagsrum och väntade på att "the Lady of the Cliffs" skulle anlända. Mr Schmolivitz, som verkade djupt berörd av situationen, satt och fingrade på sin hatt. Så kom Jeannie, klädd i en skiffergrå klänning och med sitt nu gråsprängda hår i en prydlig frisy. Hon stannade några sekunder i dörröppningen och såg sig uppskärrat omkring. Fadern reste sig och gick långsamt mot henne. Hon ropade då snyftande "Är ni min far? Är jag er dotter?" "Ja" svarade den gamle mannen "du är min dotter, nu till slut har jag funnit dig!" Han tog dottern i sin famn och de grät båda högljutt. Detta tillfälle kommer länge att kommas ihåg av de närvarande som en av de mest rörande händelser som någonsin bevitnats i detta hus.

Jeannie fick frågor på ryska men hon hade helt glömt sitt modersmål och talade bara bruten engelska. Men hon kunde meddela att hon önskade följa med sin far.

Under hemresan med fadern uppges Jeannie ha försvunnit på en järnvägsstation i Berlin. Senare rapporterades dock att hon så småningom nådde fram till Shavel med sin far. Därefter finns ingen information om vad som hänt med henne.

Den judiska befolkningen i Shavel drabbades av fruktansvärda pogromer på order av tsaren år 1914. Många flyttade sedan tillbaka under de följande åren men på 1940-talet förekom återigen utrensningar i det judiska samfundet i hennes hemstad, denna gång av nazisterna.

Om Jeannie kunde använda sin säregna överlevnadsförmåga för att klara också dessa prövningar och svårigheter får vi troligen aldrig veta.

Men historien om henne är sådan att - som David Wilson skrev till mig i ett av sina mail – "I am sure if I could ever discover what became of her, the story would make a good Hollywood film!"

Tack till David Wilson som genom sin forskning på sin "Cornish history blog" gett underlag för denna artikel och som också gett vårt sällskap tillstånd att publicera materialet i Sverige!

Foto av "The old Madron Workhouse" vid Penzance där Jeannie blev placerad och där Bror Kronstrand troligen träffade henne och tecknade hennes porträtt.

Bror Kronstrand-sällskapet i Mariestad
genom Eva Holmberg